

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики

**МІЖНАРОДНІ ЖІНОЧІ ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕРШОЇ
ТРЕТИНИ ХХ СТ. ТА ЇХ РОЛЬ В СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЖІНОК (НА
ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ КООПЕРАТИВНОЇ
ЖІНОЧОЇ ГІЛЬДІЇ)**

АВТОРЕФЕРАТ

дипломної роботи

на здобуття освітнього ступеню «магістр»

Виконала:

Студентка VI курсу, групи 693-з
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
Земзюліна Наталія Іванівна

Керівник: д. іст. н., професор
Тригуб Олександр Петрович

м. Миколаїв – 2021 р.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Європейський жіночий рух сформував свої особливі риси, які відповідали соціально-економічним, політичним та національним потребам регіону. Він розвивався під впливом світових ідеологічних тенденцій, але мав власні форми та напрями діяльності. Об'єднання жінок для захисту своїх інтересів стало реакцією на їхній низький правовий статус, небажання влади змінювати патріархальну систему державних і сімейних відносин, відгуком на необхідність нових соціально-економічних відносин в суспільстві. Прикладом реалізації жіночих прагнень, є Міжнародна кооперативна жіноча гільдія, що була утворена в 1921 р. в Базелі на конференції жінок-делегаток XI Базельського конгресу. Президентом Комітету була обрана член парламенту Емма Фрейндіх. Жінки отримали офіційне вітання від керівництва Міжнародного кооперативного альянсу: «Конгресс приветствует образования международного кооперативного женского Комитета и надеется, что это поведет к созданию мощных организаций среди женщин кооператоров во всех странах мира...». Міжнародна кооперативна жіноча гільдія (МКЖГ) існувала впродовж 1921-1966 рр. На сучасному етапі – це потужний світовий економічний центр, що представлений Міжнародним жіночим кооперативним комітетом, який успішно функціонує як підрозділ Міжнародного кооперативного альянсу.

Світовий досвід діяльності кооперативних організацій довів їх важливу роль у розвитку економіки, особливо під час трансформаційних та структурних криз. За сучасними підрахунками, у світі діє близько 1 мільйона кооперативних організацій, понад 120 видів, що об'єднують біля 760 млн. осіб. Кооперативний сектор сприяв формуванню багатокладності національних економік, зростанню рівня конкурентності ринкового середовища, розширенню масштабів економічної діяльності, поєднанню особистих, колективних і суспільних інтересів. У соціальній сфері місія кооперативного сектора була спрямована на забезпечення зайнятості та

пом'якшення соціальної дискримінації населення, соціальний захист кооператорів, зміцнення демократичних основ суспільства.

Зважаючи на той факт, що окремі передумови, що існували напередодні створення Міжнародної кооперативної жіночої гільдії, ще мають місце в окремих державах, а значення її діяльності важко переоцінити, дослідження діяльності гільдії представляється нам важливим та актуальним.

Об'єкт – Міжнародна кооперативна жіноча гільдія як засіб консолідації жінок в європейському та світовому кооперативному русі (перша третина ХХ ст.)

Предмет - створення та діяльність міжнародних жіночих організацій наприкінці ХІХ – середини ХХ століття.

Хронологічні межі дослідження охоплюють першу третину ХХ ст. Вибір нижньої хронологічної межі зумовлено утворенням Міжнародного кооперативного альянсу (далі – МКА), Міжнародної кооперативної жіночої гільдії (далі – МКЖГ) та розбудовою кооперативів у Європі; верхньої – економічною кризою та встановленням тоталітарних режимів у регіоні, що змінили засадничі ідеї кооперації та тимчасовим згортанням жіночого кооперативного руху. Водночас, для повноти викладу матеріалу, в окремих моментах авторка виходила за означені хронологічні межі.

Мета роботи полягає у тому, щоб на основі широкої джерельної бази, сучасної методології дослідити гендерну складову європейського кооперативного руху першої третини ХХ ст. на прикладі Міжнародної кооперативної жіночої гільдії, показати вплив міжнародних організацій на шляхи і методи соціалізації жінок, становлення їх прав та економічної незалежності в ХХ ст.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких наукових завдань:

- з'ясувати стан наукового вивчення проблеми, рівень та повноту її джерельної бази, окреслити методологію дослідження;

- проаналізувати міжнародно-правові засади емансипації у першій третині ХХ ст.;
- з'ясувати роль Міжнародного кооперативного альянсу (далі – МКА), Міжнародної кооперативної жіночої гільдії (далі – МКЖГ) в розбудові жіночих кооперативів у Європі;
- показати роль кооперації в соціалізації жінок на початку ХХ ст.;
- узагальнити історичний досвід взаємодії кооперативного руху країн Центральної та Східної Європи із жіночими громадськими організаціями та політичними партіями.

Територіальні межі дослідження. Опрацьовані автором матеріали стосуються Великобританії як країни, де зародився кооперативний рух, та країн Центральної і Східної Європи. Саме у цьому регіоні в досліджуваний період кооперація охопила найбільш широкі верстви жіночого населення та стала дієвою формою самоорганізації жіноцтва.

Методологія та методи дослідження. Виходячи з поставленої мети та характеру сформульованих завдань, стану джерельної бази та ступеню попереднього наукового опрацювання проблеми, нами було обрано відповідний комплекс методологічних принципів та конкретних методів дослідження.

Провідними серед них є універсальні засади науковості, системності, об'єктивності та плюралізму. Їх належне використання дає змогу провести системний аналіз широкого кола політичних, соціально-економічних, суспільно-громадських, культурно-духовних, іміджевих аспектів становлення жіночого громадського руху в світі.

Системність обумовлена вибором досліджуваного періоду і ракурсом розгляду проблем з точки зору дотримання основних пріоритетів у проведенні кооперативної політики європейськими державами, еволюція якої міцно пов'язана з історичним контекстом, з трансформаціями у внутрішній та світовій політиці.

Важливе місце в методологічному осмисленні проблеми посідають

комплексний та інтегральний (системний) підходи у дослідженні становлення європейської кооперації. Зазначені підходи передбачають синтез загальнонаукового та спеціалізованого вивчення проблеми за допомогою між – і внутрішньо-дисциплінарних досліджень. Зазначені підходи вимагають вивчення проблеми на різних рівнях.

Всебічне вивчення європейської гендерної та кооперативної політики стало можливими завдяки використанню загальнонаукових, спеціально-історичних і джерелознавчих методів дослідження.

Стадіально-регіональний метод дав змогу розкрити проведення кооперативної політики у певному часі фрагментарно, обмежуючись конкретним регіоном Європи, а саме Німеччиною, Францією, Болгарією, Великобританією та європейською частиною СРСР, що дозволило глибше і всебічно розкрити поставлену проблему.

Важливим також є принцип причинності. Він пов'язаний із принципами загального зв'язку й розвитку, проявляється в одному з найважливіших видів зв'язку, зокрема генетичного зв'язку явищ, у якій одне (причина) за певних умов породжує інше (наслідок). Причинність як принцип пізнання дозволяє побачити загальність явищ, неминучість породження одних іншими й так - нескінченно. Цей принцип дав можливість оцінити дії міжнародних організацій які в результаті формулюють їх роль в міжнародних відносинах.

При написанні роботи для вирішення поставлених завдань нами були застосовані методи, що містять установки й критерії на певне розуміння й інтерпретацію політичних явищ, які в політології називають підходами. Так, методологія випускової роботи базується на використанні елементів системного та діалектичного наукових підходів до вивчення системи міжнародних відносин.

Під час опрацювання дослідницьких завдань ми виходили із того, що наріжними методологічними засадами наукового пошуку мають бути: взаємозв'язок загального, особливого і специфічного, предметний аналіз означеного явища в конкретних умовах при обов'язковому врахуванні

наріжного принципу об'єктивної інтерпретації джерел.

Апробація результатів: частина дослідження була висвітлена у тезах на VIII міжвузівському науково-практичному семінарі «Гендерні студії» (м. Луцьк, 21 квіт. 2021 року), а також у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Українське державотворення: проблеми і сучасність» (м. Луцьк, 2020 р.). За окремими аспектами дослідження було опубліковано статті у фаховому журналі *Український селянин* (грудень 2019, березень, 2020 р.).

Публікації. Матеріали дипломної роботи опубліковані в 2 статтях та 2 тезах конференцій.

Список публікацій здобувача:

Zemzulina N. The effect of social transformations in early XX century on the change of social activity forms of the peasant women in Ukraine. *Український селянин*. Зб. наук. праць. Черкаси: Черкаський нац. ун-т., 2019. Вип.21. С.130-136.

Земзюліна Н. Польська кооперація в першій третині ХХ ст.: становлення, особливості розвитку. *Український селянин*. Зб. наук. праць. Черкаси: Черкаський нац. ун-т., 2020. Вип.23. С.13-18.

Земзюліна Н., Карпенко Т. Від сомореалізації у державній діяльності до трагізму долі: Олена Левчанівська – видатна політична та громадська діячка Волині / Українське державотворення: проблеми і сучасність: зб. наук. праць. Вип XVI / Ред.кол.: Г.Бондаренко, О. Дем'янюк та інш.. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2020 . С. 62-67.

Земзюліна Н. Кооперативні організації в Європі першої третини ХХ століття: гендерний аспект / Гендерні студії: матеріали доповідей (статей, тез) учасників / учасниць VIII міжвузівського науково-практичного семінару (м. Луцьк, 21 квіт. 2021 року); упоряд. Г. І. Єрко, Т. Й. Жалко. Луцьк: КЗВО «Луцький педагогічний коледж», 2021. С.63-69.

Структура роботи. Загальний обсяг магістерської роботи складає 115 сторінок, з них 92 сторінки становить основний текст. Робота складається зі

вступу, чотирьох розділів, трьох підрозділів, висновків, списку використаних джерел, літератури (українською, російською, англійською) у розмірі 109 джерел і додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДОСЛІДЖЕННЯ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено об'єкт, предмет, мету, основні завдання, територіальні та хронологічні межі, методологію та методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення дослідження та структуру роботи.

У **першому розділі** *«Концептуально-теоретичні засади дослідження, джерельна база та стан наукової розробки проблеми»* проаналізовано стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження, визначено понятійно-категоріальний апарат дослідження, виокремлені принципи та методи дослідження.

Зазначено, що вітчизняні науковці все сміливіше використовують в своїх дослідженнях новітні підходи та площини. Яскравим прикладом є соціальна історія. Окремим напрямком соціальної історії виступає історична фемінологія. Упродовж XIX – XX ст. жіночий рух як у загальноєвропейському, так і в світовому вимірах пройшов тривалий, соціально та культурно зумовлений шлях розвитку від ідеї до структурованої ідеології.

Проблема «жіночого» і «чоловічого» аспекту культури та історії стала об'єктом наукового аналізу насамперед соціологів, істориків та правознавців, літературознавців. Гендерні дослідження, що прийшли на зміну феміністській традиції, останніх десятиліть XX ст. – початку XXI ст. засвідчують, що національні традиції в жіночих студіях продовжують свій розвиток, який визначається вже новими інтелектуальними, ідеологічними, методологічними пріоритетами та настановами.

Наскрізним в роботі було дослідження структури, місця та ролі міжнародних організацій, безпосередньо МКА та МЖКГ в міждержавних стосунках та місце в їх діяльності людини. Крім того, цінні теоретичні засади висвітлені у рамках загальних досліджень про міжнародні організації О. М. Журеком, М. Б. Криловим, В. І. Маргієвим, Г. І. Морозовим, Т. М.

Нешатаєвою, М. С. Поповим, М. Поточним, О. А. Шибаєвою, Ю. В. Щокіним та ін.

Кооперативна теорія та практика першої третини ХХ ст. активно досліджувалася науковцями різних ідеологічних таборів, мала національне забарвлення і залежала від змін політичної кон'юнктури в регіоні – це третій період, але якщо у Західній Європі він починається з 1940-х рр., то в Східній Європі ми можемо говорити про об'єктивне висвітлення питання лише з початку 1990-х рр. Цей період позначений плюралізмом думок у вивченні кооперації виявленні масиву раніше невідомих матеріалів. Для розуміння процесів соціалізації жінок нами проаналізовано роботи теоретиків та практиків з жіночого питання та гендерної політики як в Західній, так і в Східній Європі.

Історіографія жіночої складової роботи формувалась від боротьби жінок за права людини та їх економічні складові, до сучасного розуміння гендерної політики держави як політики рівних можливостей статей в задоволенні своїх політичних, економічних, соціокультурних потреб.

Джерельна база залучена, до роботи, є достовірною, різноплановою. Її осмислення, засноване на новітній методології, застосуванні біографічного методу, поєднанні локальної та мікроісторії, дозволяє досягти поставленої мети, вирішити дослідницькі завдання.

У підрозділі 1.2. Принципи та методи дослідження, відповідно до специфіки теми, мети та завдань дослідження у роботі, застосовувалися методи аналізу, синтезу, групування, моделювання, дедукції та індукції та інші методи.

Всебічне вивчення європейської гендерної та кооперативної політики стало можливими завдяки використанню загальнонаукових, спеціально-історичних і джерелознавчих методів дослідження.

Серед загальнонаукових методів були виділені історичний, логічний, структурно-системний і стадіально-регіональний. Комплексне застосування

цих методів дало можливість вирішити низку важливих проблем, що були поставлені в даному дослідженні.

Розглянути європейську гендерну та кооперативну політику як цілісність та системне утворення дозволив структурно-системний метод, який дає можливість розглядати об'єкт із усіма його основними рисами як єдине ціле.

Стадіально-регіональний метод дав змогу розкрити проведення кооперативної політики у певному часі фрагментарно, обмежуючись конкретним регіоном Європи, а саме Німеччиною, Францією, Болгарією, Великобританією та європейською частиною СРСР, що дозволило глибше і з різних сторін розкрити поставлену проблему.

Важливим також є принцип причинності. Він пов'язаний із принципами загального зв'язку й розвитку, проявляється в одному з найважливіших видів зв'язку, зокрема генетичного зв'язку явищ, у якій одне (причина) за певних умов породжує інше (наслідок). Цей принцип дав можливість оцінити дії міжнародних організацій які в результаті формулюють їх роль в міжнародних відносинах.

При написанні роботи для вирішення поставлених завдань автором були застосовані методи, що містять установки й критерії на певне розуміння й інтерпретацію політичних явищ, які в політології називають підходами. Так, методологія роботи базується на використанні елементів системного та діалектичного наукових підходів до вивчення системи міжнародних відносин.

Компаративний підхід довів високу продуктивність, про що свідчать порівняльні дослідження політичних систем і культур, формування політичних інститутів (Г. Алмонд, С. Верба, Р. Інглхарт й ін.). Метод передбачає зіставлення однотипних політичних явищ, об'єктів, різних засобів виконання одних і тих же політичних функцій і т. д. з метою виявлення їх загальних і специфічних рис, знаходження найбільш ефективних форм політичної організації, чи оптимальних шляхів вирішення завдань. В нашому

дослідженні даний підхід дав можливість отримати головні висновки та дозволив встановити подібні та відмінні риси кооперативних течій та теорій, що лягли в основу сучасної кооперації.

У підрозділі 1.3. Понятійно-категоріальний апарат дослідження З огляду на багатогранність теми дослідження в роботі використані представлені базові дефініції, з допомогою яких ми розкриваємо поставлені завдання та мету. Говорячи про міжнародну кооперативну жіночу гільдію, як засіб консолідації жінок в європейському та світовому кооперативному русі (поч. ХХ ст.) акцентуємо увагу на суфражизмі, кооперації, міжнародній організації та інш. складових теми.

Гендерний підхід, який застосовано в роботі, виходить з цілісності соціальної історії, він не обмежується вивченням лише «історії жінок» або тільки «історії чоловіків», а в якості головного свого предмета виділяє історію гендерних відносин. Авторка вважає за доцільне під поняттям гендер розуміти соціокультурну статтю, що змодельована суспільством та підтримувана соціальними інститутами через систему цінностей, норм і характеристик чоловічої й жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення; ролі та відносини жінок і чоловіків, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації, що насамперед визначається соціальним, політичним, економічним і культурним контекстами буття й фіксує уявлення про чоловіка і жінку залежно від їх статі.

За правовою природою МКА (МЖКГ) є міжнародною неурядовою організацією, що характеризується організаційною єдністю, самостійністю волі, наявністю органу управління, постійним характером діяльності, правомірністю діяльності відповідно до норм міжнародного права, активним розвитком співробітництва з іншими міжнародними міжурядовими та неурядовими організаціями. Говорячи про сучасне визначення міжнародної неурядової організації в міжнародному праві – це самостійне, відкрите до подальшого приєднання міжнародне утворення, створене шляхом об'єднання юридичних осіб (та фізичних, їх груп) на підставі акту

внутрішньодержавного законодавства, що має стабільну організаційну структуру, завдання і цілі якого мають некомерційний характер, спрямовані на пропаганду та реалізацію цінностей громадянського суспільства на міжнародному рівні, діяльність якого поширюється за межі держави своєї реєстрації та відповідає основоположним принципам та нормам.

У другому розділі *«Жіночі громадські організації в освітніх та соціальних програмах європейських держав»* представлена еволюція жіночих громадських організацій, їх сприйняття соціумом та владними інститутами. На початку ХХ ст. в Європі активно розвивалися жіночі громадські організації різного гатунку. Цей напрям було названо «рухом за емансипацію», що йшов в одному руслі з тими течіями, які ґрунтувалися на ідеях духовної емансипації людини, інтеграції інтересів особи та суспільства. У межах «руху за емансипацію» в різний час були актуальні такі напрями, як рух за рівну чоловічій освіту, рух за право застосування жіночої сили в інтересах та на користь суспільства, за рівність шлюбу тощо.

У 1904 р. суфражистські організації США, Канади, Великобританії, Німеччини, Нідерландів, Норвегії й Швеції об'єдналися в Міжнародний союз за жіночу рівноправність. У 1911 р. він нараховував двадцять чотири національні асоціації. Всеросійський союз рівноправності жінок у 1905 р. був запрошений приєднатися до Міжнародного союзу. Жінки здійснювали пошук шляхів для отримання вищої освіти, розширенням сфери застосування праці жінок створення організацій самодопомоги та взаємодопомоги, створення організацій по захисту працюючих жінок .

У роботі зазначено, що лідери європейських держав по різному ставились до жіночих громадських ініціатив від зацікавлення і можливостей використання потенціалу на користь соціальної стабільності до відкрито ворожих з пересторогою не контрольованості жіночих організацій.

Жіночий рух в Європі мав певну специфіку, зокрема національне забарвлення. Так, загальноєвропейський феміністичний рух ставив перед собою завдання боротьби за докорінні політико-правові та соціальні зміни, за

соціалізацію жінки тощо. Національні рухи привертали увагу до проблем безправного становища жінки у конкретній державі, відстоюючи необхідність боротьби за духовне розкріпачення жінки як особистості. Типовим був прагматичний фемінізм, що став типологічно суспільним явищем у практиці тих народів, які перебували на етапі передіндустріального суспільства і головним завданням мали реалізацію національно-визвольних завдань. Визначено, що жіночі міжнародні організації різного ідеологічного та соціального спрямування мали спільні інтереси. Це пояснювало проведення загальних зібрань, декларацій та практики одночасного членства в декількох організаціях. Результатом інтеграції на низовому рівні було успішне вирішення регіональних (європейських) питань.

Аналізуючи правові засади емансипації у першій третині ХХ ст., доведено, що існувала принципова відмінність між загальними підходами і конкретним механізмом їх реалізації. Міжнародний захист прав жінок у першій третині ХХ ст. тільки зароджувався і стосувався лише окремих аспектів становища жінки в суспільстві. У цей час в міжнародному праві ще не ставилося питання про рівноправність статей як принцип, згідно з яким жінки і чоловіки мають рівні права в усіх сферах суспільного життя.

У третьому розділі «Становлення та форми реалізації міжнародного жіночого кооперативного руху» окреслено зміст та основні тенденції розвитку європейського кооперативного руху у контексті формування основ гендерної політики у першій третині ХХ ст., що полягають у перегляді кооперативних принципів, розширенні соціальної та правової баз кооперації. Вказано, що світовий досвід діяльності кооперативних організацій довів їх важливу роль у розвитку економіки, особливо під час трансформаційних та структурних криз.

З'ясовано, що Міжнародний Кооперативний Альянс – найбільша громадська організація – першої третини ХХ ст., пройшов шлях від становлення до активної діяльності як в економічній, так і в політичній площині, визначаючи у такий спосіб розвиток європейських держав

зазначеного періоду. Міжнародний жіночий кооперативний рух, що виник в Європі в кінці XIX ст., розвинувся та переріс в потужну економічну та громадську структуру в XX ст., та оформився в Міжнародну жіночу кооперативну гільдію (МЖКГ). Жіноча складова європейського кооперативного руху була надзвичайно дієвою. Окрім суто кооперативних питань, а більшість з них лежала в економічній площині були соціальні питання пов'язані з наступом на кооперативну сферу великих монополій та трестів. Це вело до безробіття жінок, відповідно до зубожіння їх родин. Жінки також надзвичайно активно опікувалися всіма сферами публічного та приватного життя, намагаючись бути не просто корисними, а й самостійно приймати рішення та вносити пропозиції щодо їх вирішення.

У четвертому розділі *«Міжнародна кооперативна жіноча гільдія як інструмент боротьби жінок за економічні та соціальні права»* йдеться про те, що лише в 1921 р. в Базелі (Швейцарія), напередодні Міжнародного кооперативного Конгресу відбулася Перша Міжнародна жіноча кооперативна Конференція. На ній були присутні жінки з англійської, шотландської, ірландської, шведської, норвезької та голландської гільдій й кооперативних жіночих комісій Австрії та Швейцарії, там і була утворена Міжнародна кооперативна жіноча гільдія (МЖКГ). Утворення жіночої організації економічного спрямування було значним кроком в процесі самоствердження жінок, та вимагало великих зусиль по забезпеченню її функціонування. Всі зібрання проводились надзвичайно відповідально та урочисто, перед відкриттям з'їзду співають на мові есперанто «Інтернаціонал Матерів».

Кооперовані жінки більше тяжіли до соціалістичних ідей, тому частіше об'єднувались з різноманітними міжнародними жіночими організаціями для реалізації глобальних проектів: боротьба з бідністю, торгівлею людьми, супротив мілітаризації економіки, питання здоров'я, тощо. Діяльність жінок у цих товариствах, як правило, прямо не була пов'язана зі специфічно феміністичними завданнями, але об'єктивно сприяла новому психологічному сприйняттю жінки в суспільстві.

Очільники МЖКГ, своїм громадянським прикладом, підтримували ідею та принципи кооперації, навіть у в'язниці після встановлення тоталітарних режимів. Вони зуміли поєднати боротьбу за економічні права з боротьбою за права людини та процесами самоемансипації.

У **висновках** зазначено, що загальними рисами жіночого руху в Європі були: домінування концепції ліберального фемінізму, яка тісно поєднувалася із завданням національно-визвольної боротьби, а також формування організаційної структури, типологічно подібної до тогочасних кооперативних аналогів. Міжнародний жіночий ліберальний рух, незважаючи на внутрішні протиріччя та розкол, що був викликаний наслідками Першої світової війни та посиленням націоналізму у воюючих державах, до кінця залишався не тільки поборником пацифістських та інтернаціоналістських ідей, але і був повноправним учасником «мирного» процесу.

Світогляд суфражисток-інтернаціоналісток ґрунтувався на переконаннях у схожості інтересів жінок всього світу та важливості розвитку міжнародних контактів. Ідеї, висловлені на міжнародному жіночому конгресі в Гаазі, багато у чому випереджали відомі політичні рішення у післявоєнному устрої світу.

Аналізуючи правові засади емансипації у першій третині ХХ ст., доведено, що існувала принципова відмінність між загальними підходами і конкретним механізмом їх реалізації. У першому випадку загальною була настанова «остаточного вирішення жіночого питання в СРСР» і «активної участі жінок в управлінні державою», що носило декларативний характер, однак знайшло відображення в багатьох документах того часу; у другому – міжнародні жіночі рухи, що виконували функцію соціально-правового каталізатора, але не завжди були представлені у відповідних державно-правових документах.

Міжнародний захист прав жінок у першій третині ХХ ст. тільки зароджувався і стосувався лише окремих аспектів становища жінки в суспільстві. У цей час в міжнародному праві ще не ставилося питання про

рівноправність статей як принцип, згідно з яким жінки і чоловіки мають рівні права в усіх сферах суспільного життя. Чоловічий сегмент кооперативного руху відносно жіночого зайняв очікувальну позицію, а в деяких випадках відкрито ворожу.

Міжнародний Кооперативний Альянс – найбільша громадська організація – першої третини ХХ ст., пройшов шлях від становлення до активної діяльності як в економічній, так і в політичній площині, визначаючи у такий спосіб розвиток європейських держав зазначеного періоду. Міжнародний жіночий кооперативний рух, що виник в Європі в кінці ХІХ ст., розвинувся та переріс в потужну економічну та громадську структуру в ХХ ст., та оформився в Міжнародну жіночу кооперативну гільдію (МЖКГ).

В дослідженні розкрито зміст та основні тенденції розвитку європейського кооперативного руху у контексті формування основ гендерної політики у першій третині ХХ ст., що полягають у перегляді кооперативних принципів, розширенні соціальної та правової баз. Вказано, що світовий досвід діяльності кооперативних організацій довів їх важливу роль у розвитку економіки, особливо під час трансформаційних та структурних криз.

Анотація

Земзюліна Н.І. Міжнародні жіночі громадські організації першої третини ХХ ст. Та їх роль в соціалізації жінок (на прикладі діяльності Міжнародної кооперативної жіночої гільдії). – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дипломна робота на здобуття кваліфікації магістр міжнародних відносин за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». – Чорноморський національний університет імені Петра Могили. Миколаїв, 2021.

Проблема «жіночого» і «чоловічого» аспекту культури та історії стала об'єктом наукового аналізу насамперед соціологів, істориків та правознавців, літературознавців. Гендерні дослідження, що прийшли на зміну феміністській традиції, останніх десятиліть ХХ ст. – початку ХХІ ст. засвідчують, що національні традиції в жіночих студіях продовжують свій розвиток, який визначається вже новими інтелектуальними, ідеологічними, методологічними пріоритетами та настановами.

Європейський жіночий рух сформував свої особливі риси, які відповідали соціально-економічним, політичним та національним потребам регіону. Об'єднання жінок для захисту своїх інтересів стало реакцією на їхній низький правовий статус, небажання влади змінювати патріархальну систему державних і сімейних відносин, відгуком на необхідність нових соціально-економічних відносин в суспільстві. Прикладом реалізації жіночих прагнень, є Міжнародна кооперативна жіноча гільдія, що була утворена в 1921 р. в Базелі на конференції жінок-делегаток ХІ Базельського конгресу. Президентом Комітету була обрана Емма Фрейндрліх. Міжнародна кооперативна жіноча гільдія (МКЖГ) існувала впродовж 1921-1966 рр. Передумови, що існували напередодні створення Міжнародної кооперативної жіночої гільдії, ще мають місце в окремих державах. Значення її діяльності важко переоцінити в контексті формування основ гендерної політики у першій третині ХХ ст. Вказано, що світовий досвід діяльності кооперативних

організацій довів їх важливу роль у розвитку економіки та громадянського суспільства, особливо під час трансформаційних та структурних криз.

Ключові слова: Міжнародна кооперативна жіноча гільдія (МЖКГ), Міжнародний союз за жіночу рівноправність, Емма Фрейндліх, суфразистки-інтернаціоналістки, самоемансипація, міжнародний жіночий ліберальний рух.

Zemzulina N. International women's NGOs of the first third of the twentieth century. And their role in the socialization of women (on the example of the International Cooperative Women's Guild).– Manuscript.

Graduate work for obtaining an educational degree «Master». Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, 2021.

The problem of the "female" and "male" aspects of culture and history has become the object of scientific analysis primarily by sociologists, historians and jurists, literary critics. Gender studies that replaced the feminist tradition in the last decades of the twentieth century. - the beginning of the XXI century. show that national traditions in women's studios continue their development, which is already determined by new intellectual, ideological, methodological priorities and guidelines.

The European women's movement has formed its own special features that meet the socio-economic, political and national needs of the region. The association of women to protect their interests was a reaction to their low legal status, the unwillingness of the authorities to change the patriarchal system of state and family relations, a response to the need for new socio-economic relations in society. An example of the realization of women's aspirations is the International Cooperative Women's Guild, which was formed in 1921 in Basel at a conference of women delegates to the XI Basel Congress. Emma Freindlich was elected President of the Committee. The International Cooperative Women's Guild (ICWG) existed during 1921-1966. The preconditions that existed on the eve of the establishment of the International Cooperative Women's Guild still exist in some states. The importance of its activities is difficult to overestimate in the context of

forming the foundations of gender policy in the first third of the twentieth century, which consisted in the revision of cooperative principles, expanding social and legal bases. It is stated that the world experience of cooperative organizations has proved their important role in the development of the economy and civil society, especially during transformational and structural crises.

Key words: International Women's Cooperative Guild (WWII), International Union for Women's Equality, Emma Freindlich, suffragettes-internationalists, self-emancipation, international women's liberal movement.